

**УНІВЕРСИТЕТ УШИНСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ**

**КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
СПОРТИВНИХ ДИСЦИПЛІН**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ,
СПОРТУ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

**МАТЕРІАЛИ VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
17-18 листопада 2022 року**

Одеса
Букаєв Вадим Вікторович
2022

СИЛЬНІ ТА СЛАБКІ СТОРОНИ ШАХІСТА ТА ЇХ ВПЛИВ НА ШАХОВУ ПАРТІЮ

Юровських О. І.

Держвний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Актуальність. Чим визначаються успіхи шахіста? Зазвичай, відповідаючи на це питання, виділяють два необхідні фактори, талант і працю. Проте одних здібностей та бажання працювати недостатньо. Велике значення мають фізична форма, спортивний характер і здатність концентруватися під час гри. Не менш важливо правильно вибрати напрямок роботи і зуміти якісно її виконувати. Звичайно, це дуже непросте завдання. Зрозуміло, щоб вибрати потрібний напрямок для самовдосконалення, потрібно критично осмислити свою гру та свої слабкості. На думку дуже великої кількості сильних шахістів, необхідною умовою зростання шахіста є серйозне вивчення своїх партій та слабкостей.

Основний зміст. Давним-давно, ще до Стейниця, вважалося, що у шахи виграють або програють тільки в міру своєї геніальності. Морфі – геніальний, тому він усіх б'є; його противники менш талановиті, тому вони йому програють. Стейниць першим з'ясував і зумів довести, що у шахах є об'єктивна основа. Події, що відбуваються на дошці, підпорядковуються певним закономірностям, деяким позиційним принципам. Якщо шахіст ними керується, він досягає успіху.

Зараз уже очевидно, що істина знаходиться навіть не посередині, як заведено говорити, а в поєднанні обох цих моментів, суб'єктивного та об'єктивного (ті з вас, хто всерйоз цікавляться філософією, можливо, згадали про "синтез" із знаменитої гегелівської тріади). Так, звичайно, боротьба ведеться на базі об'єктивних позиційних закономірностей. Але її результат вирішальним чином впливають особисті якості шахіста - його талант, характер, стан здоров'я; нарешті, підготовленість, уміння застосовувати свої знання, грамотно, професійно діяти за дошкою, приймати чіткі рішення у різних ситуаціях.

Майстерність складається з безлічі різних складових, в деяких з них шахіст може бути дуже сильний, в інших - відверто слабкий. За зробленими ходами стоять його гідності та недоліки, сильні та слабкі сторони. Вони й справляють серйозний вплив на результат партії, всього змагання, а найчастіше - і на шахову долю. Багато шахісти не змогли повністю розкрити свій талант саме через явні прогалини в якихось областях.

Ось, наприклад, гросмейстер Віктор Купрейчик. Він винятково небезпечний в атаці, діє сміливо і винахідливо, але в технічній стадії боротьби, в ендшпіль явно слабше. Якось, граючи з ним, я, пригадую, перейшов у ендшпіль без пішака, а ходів через десять зайва пішака була вже в мене. А ось випадок. На відбірному турнірі Кубка світу на Пальмі-де-Мальорці (1989) він отримав проти юного Гати Камського зовсім виграну позицію з двома зайвими пішаками, але поступово - аж ніяк не через грубе позіхання - цю партію програв. Чи не дивно, що Купрейчику так і не вдалося піднятися до рівня, що відповідає його таланту.

Багато шахістів "зациклилися" на вивченні дебюту, займаються лише переробкою інформації, набуттям нових дебютних знань. Але я переконаний: не в цьому головне джерело зростання майстерності будь-якого шахіста, і вже принаймні молодого. Набагато важливіше налагодити роботу з самовдосконалення.

Основне завдання тренерів - поставити кожному з учнів "діагноз", допомогти розібратися у власному стилі, визначити свої переваги та недоліки, підказати, як позбутися недоліків та розвинути сильні сторони. Щоб переконати учнів у правильності обраного напрямку та важливості того, що треба робити. Я вважаю що треба показати як сильно впливають на гру недоліки, яких шахісти не захотіли або не змогли вчасно позбутися.

Витрачаючи весь свій час на вивчення дебюту, деякі вірять, що до ендшпіля в їхніх партіях справа не дійде, а якщо й дійде - вони вже якось впораються за дошкою з проблемами, що виникають. Приклад із Купрейчиком показує всю наївність подібних надій. Зрозуміло, дебют - дуже важлива стадія, але ендшпіль не менш важливий і його також треба серйозно вивчати. Слабкість в ендшпільній грі може виявлятися у двох основних формах: у незнанні ендшпільної теорії та у слабкості ендшпільної техніки.

Література:

1. Дворецький М., Юсупов А. Методи шахового навчання 1, 1965 р. 215 с.
2. Нанн Дж. Секрети практичних шахів, 2009 р. 308 с.